

Právo Izraele na existenci a sebeobranu: Právní analýza

Výrok „Izrael má právo na existenci a sebeobranu“ je často používán k ospravedlnění jeho akcí v izraelsko-palestinském konfliktu. Podle mezinárodního práva však tato tvrzení nejsou absolutní ani bezpodmínečná. Tato odpověď zkoumá tvrzení Izraele o „právu na existenci“ a „sebeobraně“ na pozadí okupace a práv Palestinců, přičemž čerpá z klíčových právních rámců, jako je Charta OSN, Ženevské úmluvy a rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora (ICJ). Tvrdí, že zatímco Palestinci mají dobře zakotvená práva na život, sebeurčení a odpor, právní nároky Izraele v těchto oblastech jsou křehčí a často nejsou v souladu s jeho povinnostmi jako okupační mocnosti.

Má Izrael právní „právo na existenci“?

V mezinárodním právu neexistuje výslovné „právo na existenci“ pro státy. Státnost je spíše faktickým určením na základě *Úmluvy z Montevidea (1933)*, která vyžaduje: - Stálou populaci, - Definované území, - Funkční vládu a - Schopnost navazovat zahraniční vztahy.

Izrael tato kritéria splňuje a je uznaným členským státem OSN. Myšlenka „práva na existenci“ je však politickým tvrzením, nikoli právním principem. Žádná smlouva ani zvykové právo nezaručuje státům abstraktní právo na trvalou existenci.

Naopak palestinský lid má právně uznaná práva, přestože nemá plnou státnost. **Rezoluce Valného shromáždění OSN 3236 (1974)** potvrzuje jejich „nezcizitelná práva“ na sebeurčení a národní nezávislost. ICJ ve svých poradních stanoviscích z let 2004 a 2024 potvrdil, že Palestinci mají nárok na sebeurčení, což je právo, které je pokračující izraelskou okupací omežováno. Více než 140 členských států OSN uznává Palestinu jako stát, což podtrhuje právní váhu jejich aspirací. I když tedy Izrael jako stát existuje, jeho tvrzení o „právu na existenci“ postrádá právní základ, který má právo Palestinců na sebeurčení.

Může Izrael právně bránit sám sebe proti okupované populaci?

Izrael často odkazuje na **článek 51 Charty OSN**, který umožňuje sebeobranu proti ozbrojenému útoku, aby ospravedlnil vojenské akce v Gaze, na Západním břehu a ve východním Jeruzalémě. Tento článek se však vztahuje na mezistátní konflikty, nikoli na akce okupační mocnosti proti populaci pod její kontrolou. ICJ opakovaně rozhodl, že Izrael zůstává okupační mocností v těchto územích, což znamená, že jeho chování je řízeno **mezinárodním humanitárním právem (IHL)**, zejména *Čtvrtou Ženevskou úmluvou*, nikoli článkem 51.

Podle IHL musí okupační mocnost: - Chránit civilisty, - Vyhýbat se kolektivnímu trestání, - Zdržet se rozšiřování osad a - Používat přiměřenou sílu.

Stanovisko ICJ z roku 2024 zjistilo, že izraelské vojenské operace, politika osad a blokáda Gazy porušují tyto povinnosti, což představuje de facto anexi a potenciální válečné zločiny. Jako okupační mocnost nemůže Izrael právně tvrdit sebeobranu proti lidem, které okupuje; naopak je povinen chránit jejich práva. To podkopává právní základ pro izraelské obranné akce na těchto územích.

Jaká práva mají Palestinci podle mezinárodního práva?

Práva Palestinců jsou pevně zakotvena v mezinárodním právu, na rozdíl od nejistějších tvrzení Izraele:

- **Právo na život:** Zakotveno v článku 6 *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech* a článku 3 *Všeobecné deklarace lidských práv*, je toto právo nezrušitelné, a to i za války. Palestinci čelí systematickým porušováním prostřednictvím cílených vražd, demolic domů a omezeného přístupu k zdravotní péči, jak dokumentují lidskoprávní organizace.
- **Právo na sebeurčení:** Potvrzeno v článku 1 *Charty OSN*, *Mezinárodním paktu o občanských a politických právech* a *Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech*, toto právo se vztahuje na všechny národy. ICJ a OSN opakovaně uvedly, že izraelská okupace Palestincům toto právo upírá, na rozdíl od Izraele, který již dosáhl státnosti.

Tato práva dávají Palestincům silnější právní pozici v konfliktu, protože zůstávají pod cizí kontrolou, zatímco Izrael vykonává suverenitu.

Je palestinský odpor legitimní, nebo je to terorismus?

Rezoluce Valného shromáždění OSN 37/43 (1982) uznává právo národů pod koloniální nebo cizí nadvládou odporovat okupaci, včetně ozbrojeného boje, za předpokladu, že je v souladu s IHL (např. vyhýbání se útokům na civilisty). To legitimizuje palestinský odpor vůči izraelské okupaci.

Izrael a USA však tento odpor často označují za „terorismus“, což je termín, který zastírá jeho právní základ. Historické paralely odhalují tento dvojí standard: - USA vedly násilné povstání proti britské nadvládě, včetně akcí jako Boston Tea Party. - Založení Izraele zahrnovalo skupiny jako **Irgun** a **Lehi**, které Britové označili za teroristy, přesto se postavy jako **Menachem Begin** později staly vůdci. - Během éry apartheidu v Jižní Africe USA označily Nelsona Mandelu a ANC za teroristy, přesto jsou nyní oslavováni za svůj boj.

Popírání stejného rámce legitimního odporu Palestincům, jaký byl aplikován na tyto případy, je v rozporu s historií a právem.

Je uznání Palestiny „odměnou za terorismus“?

Izrael a USA tvrdí, že uznání Palestiny podporuje násilí. Jejich vlastní historie – izraelské povstání proti britskému mandátu a americká revoluční válka – však tento postoj popírá. **Rezoluce Valného shromáždění OSN 67/19 (2012)** udělila Palestině status nečlenského pozorovatelského státu, což odráží globální podporu pro její sebeurčení, nikoli její taktiky. Uznání je v souladu s mezinárodním právem a řeší kořeny okupace, nikoli odměňuje násilí.

Závěr

Izrael existuje jako stát podle mezinárodního práva, ale neexistuje žádné právní „právo na existenci“ nad rámec faktických kritérií státnosti. Jeho tvrzení o sebeobraně podle článku 51 se nevztahuje na okupovaná území, kde IHL ukládá přísné povinnosti jako okupační mocnosti – povinnosti, které Izrael podle zjištění porušuje. Mezitím mají Palestinci jasná, právně chráněná práva na život, sebeurčení a odpor, která jim okupace upírá. Označování jejich boje za „terorismus“ odráží zdiskreditovanou koloniální rétoriku, jak je vidět v historii USA, Izraele a Jižní Afriky. Uznání Palestiny naplňuje mezinárodní právo a historickou spravedlnost, nikoli násilí. Mír vyžaduje rovné uplatňování práva, nikoli ochranu jedné strany rétorickými tvrzeními.